

Terroristi iski – historiaa ja yhteiskuntaoppia tarvitaan

EERO KITUNEN

Ranskassa on tehty kuluvaan syksyn aikana islamistisina pidettyjä terroritekoja. Eniten julkisuutta näistä on luultavasti saanut historianopettaja Samuel Patyn puukotus kuoliaaksi Pariisiin lähellä lokakuussa. Keskeisenä syynä puukotukseen on pidetty sitä, että käsitellessään sananvapautta opitunnillaan Paty näytti ranskalaisen Charlie Hebdo-lehden julkaisemaa Muhammed-pilakuvaa. Luultavasti moni – varsinkin opettajat, ja erityisesti Ranskassa – on ajatellut, että se, mitä tapahtui Patylle, voisi tapahtua myös itselle.

Osoittaakseen solidaarisuutta opettajille ja puolustaakseen sananvapautta ranskalaiset lähtivät kaduille tunnuslauseenaan ”Je suis Samuel”. Viisi vuotta aiemmin Charlie Hebdon toimitukseen tehdyn terrori-iskun jälkeen mielenosoittajat julistivat ”Je suis Charlie”.

Patyn tapaus osoittaa, miksi on erityisen tärkeää opiskella historiaa ja yhteiskuntaoppia. Terrorismin tutkija Leena Malkki on pohtinut, ovatko Ranskassa viime aikoina tehdyt iskut ensi sijassa terrorismia. Hänen mukaansa kyse voi olla myös Charlie Hebdon inspiroimasta viharikollisuudesta. (SK 45/ 2020.) Historian ja yhteiskuntaopin opiskeleminen edistää esimerkiksi kykyä pohtia Malkin terrorismin ja viharikosten välillä tekemää erottelua – mitä ne ovat ja miten ne eroavat toisistaan.

Historian ja yhteiskuntaopin opiskeleminen ohjaa myös ymmärtämään, että terrorismi ja viharikokset tapahtuvat aina jossakin tiettyssä asiayhteydessä: ajassa, paikassa ja yhteiskunnallisissa olosuhteissa. Tämä auttaa selittämään, miksi terrorismia ja viharikoksia ylipäänsä on.

Historian ja yhteiskuntaopin opiskeleminen auttaa havaitsemaan, että eri ihmiset tulkitsevat tapahtumia eri tavalla. Hieman kuluneen sanonnan mukaan se, joka on toiselle terroristi, on toiselle vapaustaistelija. Historiallisesti ja yhteiskunnallisesti sivistynyt kansalainen ymmärtää, mistä eri tulkinat johtuvat.

”Je suis Samuel.”

Historian ja yhteiskuntaopin oppiaineet puolustavat länsimaisia demokraattisia arvoja, kuten sananvapautta, jota Paty oppilaidensa kanssa käsittelee. Esimerkiksi perusopetuksen yhteiskuntaopin opetussuunnitelma sekä ala- että yläkoulun osalta sanoo, että oppilaita ”ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksissa ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan”.

Historian ja yhteiskuntaopin opiskeleminen ohjaa ymmärtämään, että yksilön oikeuksia rajoitetaan, liberaaleissa demokratioissa oikeudetusti, autoritaarisissa maissa ja diktatuureissa oikeudettomasti. Demokraattisissa yhteiskunnissa rajoituksia voidaan asettaa poikkeusolosuhteissa, kuten nyt korona-aikana. Toisaalta yksilön tulee myös aina ottaa muut huomioon. John Stuart Millin tunnetun vapausperiaatteen mukaan ihmiset ovat vapaita toimimaan haluamallaan tavalla, kunhan eivät rajoita muiden vastaavaa vapautta.

Historian ja yhteiskuntaopin oppiaineet muistuttavat myös siitä, ettei eri ihmisryhmien ja kulttuuriin vuorovaikutus aina johda väkivaltaan ja etteivät terrorismi ja viharikokset ole uusi ilmiö. ■

Kirjoittaja on HYOL ry:n hallituksen puheenjohtaja.